

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО • LITERARY STUDIES

УДК 82.09:821.161.2 -31'06

DOI: <https://doi.org/10.31499/2415-8828.2.2025.347002>Алла Віннічук* , Віктор Крупка** **ОБРАЗ ЖІНКИ В ДЕТЕКТИВНІЙ ПРОЗІ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО
(на матеріалі романів «Пастка для жар-птиці» («Мерці») та «Останній діамант міледі»))**

У статті окреслено образ жінки в романах «Пастка для жар-птиці» («Мерці») та «Останній діамант міледі» Ірен Роздобудько. Проаналізовано особливості образотворення жіночих персонажів у детективному жанрі авторки, який вирізняється поєднанням класичного детективу з українськими реаліями, глибоким психологізмом, грою із жанровими канонами, нестандартними пізнавальними елементами, зосередженістю на морально-етичних колізіях.

Простежено, як жінка долає життєві випробування, попри внутрішню невпевненість, слабкості й недоліки; означено, яких успіхів вона досягла, як себе зреалізувала. Акцентовано на сильних і слабких її сторонах, зокрема з'ясовано, до яких наслідків призвів той факт, що героїня стала свідком чотирьох злочинів. Охарактеризовано, як вона долала почуття страху та непевності, віднайшла своє кохання, як позбувалася *мерців* і наближалася до *жар-птиці*, що змінило її внутрішню потребу, допомогло набутти нового соціального статусу, ролі. Окреслено, які фактори вплинули на переродження головної героїні, призвели до активності пошуку власного Я.

Образ жіночого персонажа з роману «Останній діамант міледі» увиразнений авантюрними пригодами, іронією, гумором та глибокими емоціями. Простежено складність його формування завдяки любовному трикутнику, позаяк її чоловіка кохає ще й її сестра. Проаналізовано, як гострий розум допомагає їй розплутувати складні головоломки та знаходити вихід із небезпечних ситуацій, як нестандартно мислить, аналізує факти, робить цікаві й цілком логічні висновки. Охарактеризовано, чого досягає аматорка-детектив попри життєві негаразди і навіть страждання, яким шляхом веде її ідеалістичний світогляд.

З'ясовано, що жінки-аматори з обох романів хоча й вирізняються зовнішньою привабливістю та жіночністю, однак наділені духовно-вольовими чоловічими рисами характеру: сміливістю, рішучістю, аналітичним мисленням, готовністю діяти в екстремальних ситуаціях.

Ключові слова: роман, жіночий детектив, гендерні стереотипи, психологізм, соціум, морально-етична проблема.

Vinnichuk Alla, Krupka Viktor. The image of a woman in detective prose by Iren Rozdobudko (based on the novels «The firebird trap» («The dead») and «Milady's last diamond»)).

The article outlines the image of women in the novels «The firebird trap» («The dead») and «Milady's last diamond» by Iren Rozdobudko. The features of the depiction of female characters in the author's detective genre, which is distinguished by a combination of classic detective with Ukrainian realities, deep psychology, a game with genre canons, non-standard cognitive elements, and a focus on moral and ethical conflicts, are analyzed.

The image of the main character is created thanks to the techniques of psychology and her integration into society. It is traced how a woman overcomes life's trials, despite her inner insecurity, weaknesses and shortcomings, it is indicated what successes she achieved, how she realized herself. It is emphasized on her strengths and weaknesses, in particular, it is clarified what consequences the fact that the heroine was a witness to three crimes led to. It is characterized how she overcame feelings of fear and uncertainty, found her love, how she got rid of the dead and approached the firebird, which change her inner need to change, acquire a new social status, role. It is outlined what factors influenced the rebirth of the main character, led to the activity of searching for her own self.

The image of the female character from the novel «Milady's last diamond» is expressed by adventurous adventures, irony, humor and deep emotions. The complexity of its formation due to the love triangle is emphasized, since her husband is also loved by her sister. It is traced how a sharp mind helps her to unravel complex puzzles and find a way out of dangerous situations, how she thinks unconventionally, analyzes facts, makes interesting and quite logical conclusions. It is characterized what the amateur detective achieves despite life's hardships and even suffering, what path her idealistic worldview leads her on.

It was found that the female amateurs from both novels, although distinguished by their external attractiveness and femininity, are endowed with spiritual and strong-willed male character traits: courage, determination, analytical thinking, willingness to act in extreme situations.

Keywords: novel, female detective, gender stereotypes, psychologism, society, moral and ethical problem.

Постановка наукової проблеми. Термін «жіночий детектив», уведений американською письменницею Е. Грін наприкінці 1870-х років, забезпечив цій течії статус унікальної літературної категорії. Метаморфоза детективного роману від жанру, де домінували чоловіки, розгорнулася в класичний період, який тривав із кінця XIX до початку XX століття. Ця трансформація була пов'язана зі зростанням феміністичних рухів, і, як наслідок, літературне дослідження, яке розпочалося в другій половині XX століття, тепер нерозривно пов'язане з таким поняттям, як жіночий детектив.

* Алла Віннічук, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна); e-mail: alla.vinnichuk@vspu.edu.ua.

** Віктор Крупка, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна); e-mail: viktor.krupka@vspu.edu.ua.

Жіночий детектив упевнено посів чільне місце в жанрі масового жіночого роману поряд із його романтичними сюжетами. Ставши справжнім феноменом 90-х років XX століття, він увійшов в історію як одне з цікавих літературних явищ того часу. Основною особливістю таких детективів є саме жіночі персонажі та їхні перспективи. Жінок-детективів зображують сильними, розумними та незалежними особистостями, які долають гендерні стереотипи та перешкоди, щоб розкрити злочини та відновити справедливість. Їхні розслідування часто пов'язані з питаннями, важливими для жінок: домашнє насильство, кар'єрні виклики, балансування роботи та сімейного життя.

Жіночий детективний жанр в українській літературі набув активного розвитку в останні десятиліття, став помітним явищем сучасного письменства. Твори українських авторок різняться від традиційних посиленою увагою до внутрішнього світу жіночих персонажів, їхніх переживань, мотивацій і стосунків. Письменниці активно експериментують із жанровими формами, поєднуючи елементи класичного детективу з рисами жіночої прози (психологізм, ліризм, увага до повсякденності тощо). Творчість провідних представниць жіночого детективного письма, таких як Ірен Роздобудько, Наталка Очкур та ін., демонструє високий художній рівень і відкриває нові можливості для осмислення дійсності засобами детективного жанру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Жіночі детективні романи Ірен Роздобудько – самобутнє явище в сучасному літературному процесі. Чи не вперше в цьому жанрі виявляється тенденція літератури до формування образу сильної та самодостатньої героїні. Поява жінки-детектива свідчить про зміну суспільних цінностей. Відповідно, спостерігається значний інтерес до масової української літератури, зокрема з активною соціальною позицією жінки, тому цілком закономірною є наукова інтерпретація детективів письменниці. Дослідженням жанрово-стильових особливостей прозової творчості авторки займалися Н. Галушка, Т. Гуляк, Ю. Соколовська, С. Філоненко та ін. Безпосередню рецепцію романів «Пастка для жар-птиці» («Мерці») та «Останній діамант міледі» спостерігаємо у студіях Т. Веретюк, С. Кутепоної, Ю. Соколовської та ін., де системного вивчення потребують фемінні персонажі.

Мета розвідки – висвітлити своєрідність образів жінок, які стали детективами-аматорами, в романах «Пастка для жар-птиці» («Мерці») та «Останній діамант міледі», з'ясувати, яких художніх модифікацій і трансформацій набула проблема емансипації жінки в літературі початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу дослідження. І. Роздобудько – сучасна українська письменниця, твори якої захоплюють читача своєю гостросюжетністю, психологічною напруженістю. У романах авторка описує складні взаємовідносини між героями, використовує загадки, несподівані повороти сюжету, що характерно для жанру детективу. Її творчість репрезентує мистецтво «нової хвилі», незалежне ідеологічно, прикметне тяжінням до творчої свободи авторки [Галушка 2011, с. 39]. На початковому етапі письменницького шляху Ірен Роздобудько була в пошуках індивідуального стилю, намагалася відтворити щось нове, тому й звернулася до жанру детективу. Жіночий детективний роман «Пастка для жар-птиці» («Мерці») став першим у її творчості. Письменниця пояснювала вибір такого жанру: «Коли я починала писати, то хотіла зайняти зовсім порожню нішу, бо детективу в нас не було. Якщо й були якісь детективи, то дуже совдепівські» [Інтерв'ю...].

Головна героїня роману – успішна жінка, «у своїх колах» відома кар'єрним ростом і здібностями. Однак вона має свої слабкості та недоліки, що виявляються під час нелегких випробувань, які їй доводиться пережити. Героїня перебуває в критичних ситуаціях, приймає складні рішення, і реакція на такі обставини відображається на її внутрішній силі.

Відома журналістка Віра представлена у творі жінкою, яка має непростий характер. Героїню наділено виразними рисами: вперта, цілеспрямована, смілива, але водночас потребує захисту від чоловіків. Розвиток і становлення її особистості відбувається під впливом життєвих подій, які дають змогу розкривати різнобічні прояви темпераменту, зростати особистістю.

Її життя переповнене загадками, страхами й невідомістю. Вона страждає на амнезію: «Віра пам'ятала себе лише з п'яти до тринадцяти років, ... починалось глухе темне провалля. Жоден промінець світла не сягав його дна. Часом Вірі здавалося, що вона існує на межі мовчання і крику...» [Роздобудько 2007, с. 18]. Дівчина зростала в бідній родині, її цькували сусідські дітлахи. Оточення Віри пророкувало їй щасливе майбутнє, застерігаючи від помилок: «Тільки не стань такою, як ці дурнуваті лолітки з сьомого під'їзду, – це мерці. Ми з тобою – з іншого виміру, пам'ятай це» [Роздобудько 2007, с. 16]. Головна героїня визнає, що має схильність не до математичних наук, а до мов і слова: «Я не вмію креслити, не можу працювати граблями чи лопатою, не знаю математики, – казала вона. – Я вмію складати до купи слова. І це в мене виходить непогано. Я продаю свої мізки, і, як виявляється, вони чогось варті» [Роздобудько 2007, с. 16]. Саме таке тяжіння й дало змогу стати їй успішною в кар'єрі.

Авторка у творі використовує різні емоції головної героїні, розкриваючи її внутрішню боротьбу саму із собою. Юлія Соколовська звернула увагу на засоби психологізації у творі: «...психологічний стан Віри, головної героїні психологічного трилера “Пастка для жар-птиці”, Ірен Роздобудько розкриває за допомогою засобу психологізації – екскурсу у минуле... Ці факти будуть єдиною допомогою для розкриття злочину та порятунку життя головної героїні» [Соколовська 2015, с. 225].

Письменниця намагалася зобразити водночас сильну та слабку жінку. Вона описує дівчину Віру, яка за своє життя була чотири рази свідком злочину: вперше – дитиною, що вплинуло на її подальше життя, та ще тричі, коли убивали її колег. Усі пережиті події спонукають до рішучого кроку – похід до психіатра. Знайшовши лікаря й переживши гіпноз, героїня «очищується», «народжується знову». Віра, яка до цього постійно картала себе за вчинки, що супроводжували її, змінюється й розпочинає нове й щасливе життя.

Одним із ключових моментів розвитку героїні як особистості постає любовна сюжетна лінія. І. Роздобудько відтворила стосунки, використавши символічні образи пташки й рибки, що надає почуттям певного пестливого відтінку: «Рибка, мила рибка», – з ніжністю подумав Стас, відчуваючи, що у його життя увійшло щось тепле, яскраве, незрозуміле і, мабуть, дуже сумне...» [Роздобудько 2007, с. 58]. Використання пестливих слів надає жанру жіночого детективу романтичності і навіть сентиментальності, виражає особливі любовні почуття.

Поява чоловічого образу стала важливим аспектом у переродженні головної героїні, адже саме ця неочікувана і несподівана зустріч допомогла Вірі вибратися з халепи. Завдяки Стасу героїня розкрилася як жінка, а головне – стала щасливою; повернула себе до життя. Вона змогла знайти заперечення словам її давньої знайомиї, що велике почуття кохання «приречене на страшну й brutальну смерть» [Роздобудько 2007, с. 16].

І. Роздобудько не обмежується основними персонажами, використовує символ мерців. Жахливі образи, що з'являються вже з першої сторінки роману, налаштовують читача на моторошну атмосферу, характерну для трилера. «Мрець» тут ужито з прямим значенням – як людина, яка так померла: природною чи насильницькою смертю. Цей символ згодом набуває й іншого, переносного значення: таку назву отримує гурт мешканців одного району, у якому проживала головна героїня. Саме ця група дітей мала значний вплив на формування особистості Віри в період дитинства.

Окрім символу мерців, авторка використовує образ жар-птиці, який символізує гармонію та красу природи, її сяйво освітлює, але не нищить навколишній світ. Це втілення щастя, ідеального буття та кохання. Водночас символ жар-птиці несе в собі архаїчне значення вісника змін і перетворень, посередника між двома світами. Тому Віра бачить картини давнього минулого, пов'язані зі смертю, як невід'ємною частиною циклу життя та трансформацій. Головна героїня приділяла багато уваги образу птиці, яка являлася їй золотим птахом уві сні. Бачачи його, протилежним первинному образу, героїня із жахом пригадувала своє минуле. Вона переймається цими психологічними проблемами, намагається забути важке і страхітливе життя. Їй доводиться працювати над собою, аби символ жар-птиці пророкував у житті щастя, освітлював буття добром і радістю.

Т. Гуляк зазначає, що «вона є типовою представницею українського жіноцтва початку ХХІ століття, яка уже <...> досягла цілковитого рівноправ'я <...>, перебуває в активному пошуку власного “я”. Це віддзеркалення тієї реальності, яку пережила сама Ірен Роздобудько, змінивши ряд різнопланових професій. Вона теж ходила на співбесіди і кожного разу переживала, розпочинаючи чергову кар'єру, так, як це робить Віра...» [Гуляк 2018, с. 120].

Окрім професійних якостей, авторка майстерно змальовує Віру і як людину зі своїми слабкостями та внутрішніми переживаннями. Незважаючи на зовнішню силу та впевненість, героїня є чутливою та вразливою особистістю, яка зазнає душевних терзань і болісних втрат.

Отже, образ Віри є яскравим прикладом сильної жінки, яка бореться за справедливість, не зважає на життєві перешкоди. Її характер, професіоналізм та незламна воля викликають повагу та захоплення читачів.

«Останній діамант міледі» Ірен Роздобудько – це не просто детектив, а справжня скарбничка авантюрних пригод, приправлених іронією, свіжим гумором і глибокими емоціями. Цей твір нагадує синтез улюблених книг авторки з дитинства, де чітко простежується вплив творів Олександра Дюма. Жанр «Останнього діаманту міледі» – авантюрний жіночий роман, який, хоча й не отримав належного визнання в українській літературі, має своїх шанувальників.

Влада – головна героїня роману, яка випадково опиняється в центрі небезпечних подій. Бажання довести свою гідність прийомним батькам робить дівчину перфекціоністкою, вона прагне в усьому бути кращою. Напрочуд типовим образом жінки у творі є Жанна – сестра Влади. Обличчя дівчат не виражають нічого особливого, їхні очі не виказують жодних емоцій. Вони живуть звичайним життям,

таким, як і мільйони інших людей. Але в глибині їхніх душ таїться таємниця, про яку вони нікому не розповідають. Коли Жанна стикається з небезпекою, її крихка натура не витримує випробування, і дівчина шукає допомоги. Влада, ризикуючи собою, рятує сестру, демонструючи свою безмежну любов, рішучість і стійкість.

Життя героїнь роману ускладнюється ще й тим, що вони стають учасницями любовного трикутника: Влада закохується в чоловіка Жанни – Макса. Цей момент стає одним із ключових, сповнених інтриги: «Але я хочу жити з вами. Я так вас люблю...» [Роздобудько 2006, с. 46].

Любовний трикутник об'єднує історичне тло роману з вигаданим світом, створеним письменником Максом. Зникнення Жанни та діамантів стає головною загадкою, яку мають розгадати герої. Влада ж, на противагу їм, не надто стурбована цією подією, що надає її образу ще більшої загадковості: «М'яве слідство ще триває, але Влада відчувала, що воно не дасть ніяких результатів. Сьогодні вони з Максом відзначатимуть другі роковини її зникнення» [Роздобудько 2006, с. 10].

Головна героїня володіє гострим розумом, що допомагає їй розплутувати складні головоломки та знаходити вихід із небезпечних ситуацій. Вона здатна мислити нестандартно та аналізувати факти, роблячи логічні висновки. Незважаючи на юний вік та відсутність досвіду детективної роботи, Влада не боїться йти на ризик та вступати у протистояння з небезпечними людьми. Сміливість і рішучість дають їй змогу бути рушієм сюжету. Ю. Джугастрянська зауважує, що «Влада – сильна, неординарна особистість, яка розкриває свій потенціал, долаючи життєві труднощі. Тоді як Жанна – трохи химерна, епатажно-чудна, яскрава, але дещо непристосована до повсякденного життя» [Джугастрянська 2009, с. 59]. На думку літературознавиці, «така нерозривна єдність витворює надсюжетно амбівалентний образ жінки – сильної і слабкої водночас, самодостатньої, здатної на блискучу самореалізацію, і zarazом – хисткої, такої, що потребує опіки й опори» [Джугастрянська 2009, с. 60].

Авантюрний роман надає сюжету динамічного розвитку. Як наслідок, у центрі уваги не чоловік із професійними навичками, а жінка, яка ніколи не займалася розшуком. Влада починає шукати свою сестру. Головна героїня щиро вірить у справедливість та прагне допомогти людям, які потрапили в біду. Доброзичливість і співчуття надають їй образу особливої привабливості, за яким цікаво спостерігати. З юної та наївної дівчини вона перетворюється на дорослу та самостійну жінку, здатну відповідати за свої вчинки.

Страждання слугують для героїнь І. Роздобудько каталізатором самопізнання та духовного зростання. Це можна проілюструвати словами Влади: «жити треба заради досягнення цього стану – повного спокою... Не кохання, не добробут, не жалюгідна боротьба за виживання – є лише спокій, заради якого варто пройти сім кіл самотності...» [Роздобудько 2006, с. 127–128].

Незважаючи на свою жіночність і вроду, головна героїня володіє рідкісними для жінки рисами: вона зберігає гідність, зважає кожне слово, майже ніколи не підвищує голосу. Авторка наголошує на її сміливості, впертості та незламності духу у протистоянні зі злочинцем.

Влада втілює образ сильної та незалежної жінки, яка не боїться йти проти течії та відстоювати переконання. Її історія нагадує нам про те, що навіть у найскладніших ситуаціях не можна втрачати віру в себе та особисті сили. У творах І. Роздобудько не обмежується стереотипами типовими образами, а намагається показати яскраві характери і можливості жінок у ситуаціях, що вимагають вирішення загадкових і складних ситуацій.

Передусім письменниця створює образи сильних, упевнених у собі жінок. Вони не лише детективи, які розслідують злочини, але й майстерно використовують свою інтелектуальну та емоційну поведінку для розв'язання загадок. Влада з «Останнього діаманту міледі» і Віра з «Пастки для жар-птиці» є неординарними, креативними та успішними особистостями. Вони не лише активно працюють і реалізуються у професійній сфері, але й змальовані як детективи-аматори, які самостійно розплутують злочини. Попри свою зовнішню привабливість і жіночність, наділені також чоловічими рисами характеру: сміливістю, рішучістю, аналітичним мисленням, готовністю діяти в екстремальних ситуаціях. При цьому авторка не применшує їхньої емоційно-чуттєвої організації.

Висновки. Ірен Роздобудько, створюючи образи жінок у детективних романах, акцентує увагу на їхній складній психології та внутрішній силі. Неодноразово авторка розкриває тему жіночої самостійності та волі, показуючи, що героїні її творів уміють самостійно вирішувати проблеми і ставити перед собою важливі завдання. Письменниця порушує також іншу важливу гендерну проблему – поєднання професійної реалізації та ролі дружини / матері. Її героїні не бояться жертвувати кар'єрою задля сімейного життя й навпаки. Вони прагнуть самореалізації в різних сферах, досягнення гармонії між відмінними ролями сучасної жінки.

Зазначимо, що детективний жанр дає авторці широкі можливості для яскравої демонстрації сили духу та непересічних здібностей своїх героїнь. Вони змушені протистояти злочинним угрупованням,

долати численні перешкоди, опинятися в екстремальних ситуаціях. Загалом жіночі образи у творах письменниці вирізняються складністю характерів, психологічною глибиною, живою емоційністю. І. Роздобудько руйнує традиційні гендерні стереотипи, показуючи жінок не лише як берегинь домашнього вогнища, а і як сильних духом особистостей, здатних протистояти викликам долі. Водночас її героїні залишаються жіночними, ніжними, чутливими, що сприяє більш повному та невимушеному розкриттю теми рівноправності чоловіків і жінок.

ЛІТЕРАТУРА

- Веретюк, Т. і Кутепова, С. (2019). Особливості роману Ірен Роздобудько «Останній діамант міледі». [У:] *Мова. Свідомість. Концепт*. Зб. наук. статей. Мелітополь, 9, 102–106.
- Галушка, Н. (2011). Жанрова специфіка детективної прози Ірен Роздобудько. [У:] *Наукові праці. Філологія. Літературознавство*, 154, 166, 37–40.
- Гуляк, Т. (2018). Жанрова своєрідність українського жіночого детективу. [У:] *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 37/1, 153–157.
- Гуляк, Т. (2019). Феміністичний компонент у жіночому детективному романі: компаративний аспект (на матеріалі творів Ірен Роздобудько «Подвійна гра в чотири руки» і «Випускний вечір» Дороти Сейерс). [У:] *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*, 2 (54), 470–476.
- Джугастрянська, Ю. (2009). Ірен Роздобудько: коли жінка – поет. [У:] *Дивослово*, 1, 59–61.
- Інтерв'ю з Ірен Роздобудько (2023). URL: <http://surl.li/swetm> (дата запису: 15.09.2025).
- Роздобудько, І. (2006). *Останній діамант міледі*. Харків, 222 с.
- Роздобудько, І. (2007). *Пастка для жар-птиці*. Харків, 157 с.
- Соколовська, Ю. (2015). Особливості гостросюжетної прози Ірен Роздобудько. [У:] *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*, 8, 221–227.
- Соколовська, Ю. (2017). *Творчість Ірен Роздобудько в контексті української масової літератури*. Івано-Франківськ, 196 с.
- Філоненко, С. (2008). Український жіночий роман у європейському контексті. [У:] *Волинська філологічна: тексти і контекст*, 6/2, 278–288.

REFERENCES

- Veretiuk, T. & Kuteпова, S. (2019). Osoblyvosti romanu Iren Rozdobudko «Ostannii diament miledi» [Features of Iren Rozdobudko's novel «The Last Diamond of Milady»]. [U:] *Mova. Svidomist. Kontsept. Zb. nauk. statei. Melitopol*, 9, 102–106. (in Ukrainian)
- Halushka, N. (2011). Zhanrova spetsyfika detektyvnoi prozy Iren Rozdobudko [The genre specificity of Iren Rozdobudko's detective fiction]. [U:] *Naukovi pratsi. Filolohiia. Literaturознаvstvo*, 154, 166, 37–40. (in Ukrainian)
- Huliak, T. (2018). Zhanrova svoieridnist ukrainskoho zhinochoho detektyvu [The genre specificity of the Ukrainian female detective]. [U:] *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, 37/1, 153–157. (in Ukrainian)
- Huliak, T. (2019). Feministychnyi komponent u zhinochomu detektyvnomu romani: komparatyvnyi aspekt (na materialy tvoriv Iren Rozdobudko «Podviina hra v chotyry ruky» i «Vypusknyi vechir» Doroti Seiers) [The feminist component in the female detective novel: the comparative aspect (on the basis of works by Iren Rozdobudko «The double game in four hands» and «Gaudy night» by Dorothy Sayers)]. [U:] *Prykarpatskyi visnyk NTSh. Slovo*, 2 (54), 470–476. (in Ukrainian)
- Dzhuhastrianska, Yu. (2009). Iren Rozdobudko: koly zhinka – poet [Iren Rozdobudko: when a woman is a poet]. [U:] *Dyvoslovo*, 1, 59–61. (in Ukrainian)
- Interviu z Iren Rozdobudko [Interview with Iren Rozdobudko] (2023). URL: <http://surl.li/swetm> (data zapytu: 15.09.2025). (in Ukrainian)
- Rozdobudko, I. (2006). *Ostannii diament miledi* [The Last Diamond of Milady]. Kharkiv, 222 s. (in Ukrainian)
- Rozdobudko, I. (2007). *Pastka dlia zhar-ptytsi* [A trap for the firebird]. Kharkiv, 157 s. (in Ukrainian)
- Sokolovska, Yu. (2015). Osoblyvosti hostrosiuzhetnoi prozy Iren Rozdobudko [Features of Iren Rozdobudko's action-packed prose]. [U:] *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 8, 221–227. (in Ukrainian)
- Sokolovska, Yu. (2017). *Tvorchist Iren Rozdobudko v konteksti ukrainskoi masovoi literatury* [The work of Iren Rozdobudko in the context of Ukrainian popular literature]. Ivano-Frankivsk, 196 s. (in Ukrainian)
- Filonenko, S. (2008). Ukrainskyi zhinochy roman u yevropeiskomu konteksti [Ukrainian women's novels in the European context]. [U:] *Volyn filolohichna: teksty i kontekst*, 6/2, 278–288. (in Ukrainian)

Подано до редакції 16.09.2025 року
Прийнято до друку 17.10.2025 року